

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.25, maj 2025

Indledningen er redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Emilie Karner Hansen
Tilsyn ved dr.phil. Henrik Yde

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

Indledning til

Anden April 1846. (Sang til Danske Samfund)

ved Kirsten Vad

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Vi har et gammelt Fædreland
- 3 Anvendt litteratur
 - 3.1 Trykt
 - 3.2 Utrykt

1 Anledning

Da foredragsforeningen Danske Samfund blev oprettet i København i 1839, udvalgte Grundtvig tre datoer, som foreningen skulle markere som verdslige mindedage (Lundgreen-Nielsen 1992, s. 68). De tre datoer var: 11. februar (stormen på København i 1659), 2. april (slaget på Reden) og 28. maj (oprettelsen af de rådgivende provinsialstænder, indført ved kongelig forordning i 1831).

Årsdagen for slaget på Reden, den 2. april, blev foreningens årlige højtidsdag (Lundgreen-Nielsen 1992, s. 69). I 1846 skrev Grundtvig i den anledning sangen med førstelinjen "Vi har et gammelt Fædreland", og dagen blev markeret både i Danske Samfund i København og i den nyoprettede afdeling i Næstved.

Sangen blev trykt som en folder hos J.D. Qvist. Ifølge Steen Johansen er det eksemplar, der bærer titlen *Anden April 1846. (Sang til Danske Samfund)*, førstetrykket (Johansen 1950, s. 293). Der eksisterer dog også et andet eksemplar, som er identisk, bortset fra en mindre ændring i titlen: *Anden April 1846 (Sang til*

Danske Samfund i Næstved). Denne variation tyder på, at sangen blev sunget både i København og i Næstved den 2. april 1846.

Læs mere

I manuskriptet til værket er der tilføjet “Anden April / 1846 / (Afsungen i Danske Samfund / i Næstved.[sic] / Kjøbenhavn / Trykt for J.D. Qvist.” (*Grundtvig-arkivet*, fasc. 389.123). Ifølge Johansen, som har beskrevet manuskriptet i *Registranten* (fasc. 389.123), er det en anden hånd end Grundtvigs, der har skrevet dette.

Selv om Johansen ikke betegnede Næstved-eksemplaret som førstetrykket, angav han det alligvel som uklart, om sangen var et bestilt arbejde til stiftelsesmødet for Danske Samfund i Næstved (Johansen 1950, s. 294). Avisen *Dannevirke* beskrev dog i en reportage, at stiftelsesmødet i Næstved var blevet åbnet med afsyngelsen af en sang “forfattet i Dagens Anledning af Grundtvig” (*Dannevirke* 1846, sp. [5]). Avisen nævner dog ikke, hvilken sang der var tale om.

Det var Peter Rørdam og Frederik Engelhardt Boisen, der tog initiativ til at oprette en afdeling af Danske Samfund i Næstved. I et brev til Grundtvig fra den 7. april 1846 beskrev Rørdam, hvordan stiftelsesmødet var forløbet, og hvordan Grundtvigs tanker og taler havde udviklet sig hos Boisen og Rørdam selv (Rørdam 1892, s. 40). Ved stiftelsesmødet talte Boisen om slaget på Reden, søhelten Peter Willemoes og om det nye Danske Samfund. Rørdam holdt desuden et oplæg om Hrungner-myten (jf. *Dannevirke* 1846, sp. [5]; Rørdam 1892, s. 40).

Rørdam nævnte desuden, at selskabet indledte med “Vi har en gammel Kongevei” (Rørdam 1892, s. 40), som er første vers af strofe tre i “Vi har et gammelt Fædreland”. Det kan ikke fastslås med sikkerhed, om sangen blev skrevet specifikt til stiftelsen i Næstved, men det er dokumenteret, at den blev sunget ved mødet.

2 Vi har et gammelt Fædreland

Over seks strofer forener fædrelandssangen med førstelinjen “Vi har et gammelt Fædreland” dansk historie, nordisk mytologi og patriotisme. Patriotismen kommer til udtryk gennem nationale symboler, som hentydningen til løverne i Danmarks våbenskjold (strofe 1) og hyldesten af modersmålet (strofe 2). Netop modersmålet var et typisk og centralt tema i fædrelandssange (Adriansen 2006, s. 19).

Sangens anledning – markeringen af årsdagen for slaget på Reden – nævnes i strofe 5: “Ildsprudende oprandt saa brat / For os *Skiærtorsdags-Slaget*”. Søslaget, hvor danskerne kæmpede mod den britiske flåde ud for København, fandt netop sted på Skærtorsdag i 1801. Den valgte melodi, “Vi Sømænd gjør ei mange Ord”, associerer også til søslag, idet den stammer fra Johann Clemens Todes konge- og fædrelandstro syngespil *Søofficererne* fra 1782.

3 Anvendt litteratur

3.1 Trykt

- Adriansen, Inge (2006) “Grundtvigs bidrag til udvikling af danske nationale symboler”, i *Grundtvig-Studier 2006*, 57, s. 67–98. København.
- *Dannevirke* (1846), 8. april, nr. 83. Haderslev.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4, bind 2 (1950). København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1992) “Grundtvig og danskhed” i *Dansk Identitetshistorie*, bind 3, s. 9-187. København.
- *Registranten*, se *Registrant over N.F.S. Grundtvigs papirer*.
- *Registrant over N.F.S. Grundtvigs papirer* (1957-1964), udg. Grundtvig-Selskabet af 8. September 1947 & Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, bind 1-30. København.
- Rørdam, Peter (1891-1895) *Peter Rørdam. Blade af hans Levnedsbog og Brevvexling*, udg. af H.F. Rørdam, 1-3, bind 2 (1892): *fra 1844 til 1856*. København.
- Tode, Johann Clemens (1782) *Søeofficererne, eller Dyd og Ære paa Prøve, en original Komædie i fem Akter*. København.

3.2 Utrykt

- Manuskript i Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København, fasc. 389.123.